

РЕЦЕНЗИЯ

от

проф. д.ф.н. Магдалена Костова-Панайотова, Софийски университет,
Факултет класически и нови филологии

във връзка с конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“
в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“,

по: област на висше образование 2. Хуманитарни науки,

професионално направление 2.1. Филология (*Славянски литератури –
полска литература*), обявен в Държавен вестник, бр. 96 от 11.11.2025

г. за нуждите на катедра *Славистика* при Филологическия факултет на
Пловдивския университет.

- **Общо представяне**

В конкурса, обявен за нуждите на катедра „Славистика“ участва единствен кандидат, доц. д-р Димитрина Георгиева Костадинова-Хамзе. Тя е представила списък с документи в съответствие с изискванията на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ и минималните национални изисквания за заемане на длъжността „професор“, както и документи за трудов стаж, учебна дейност, научна дейност, работа със студенти и други.

Димитрина Хамзе е активен преподавател и учен, който едновременно с научноизследователската си дейност участва и в множество проекти, както като ръководител, така и като експерт и изследовател – приложила е и участия в седем научноизследователски проекта, сред които и международни.

В настоящата процедура тя участва с монографията – Хамзе 2026: Хамзе, Д. *Измерения на съществуването в творчеството на Олга Токарчук*. Пловдив: Издателство на ПУ ”Паисий Хилендарски”, 2026. ISBN 978-619-7768-55-8, както и с 26 други научни статии – някои от тях преди 2023 г., когато е хабилитацията ѝ, но очевидно непредставяни при предходна процедура. Като цяло доц. Хамзе е изключително пишещ човек и това се вижда и при бегъл поглед върху научната ѝ продукция през годините.

2. Биографични бележки и обща характеристика на дейността на кандидата

Димитрина Костадинова-Хамзе е завършила през 1987 г. магистратура по Славянски филологии (профил Полонистика) в Софийския университет с магистърска степен. През 2016 г. защитава докторат *Езиково изразяване на комичното (върху материал от творчеството на Витолд Гомбрович)* в ПУ „Паисий Хилендарски“, към който работи от 1995 г. като редовен преподавател в Катедрата по славистика. През 2023 г. се хабилитира в същия университет с темата *Културата на пола в пословиците (върху материал от полската и българската паремология)*. Още тук може да се открият широките интереси на изследователката, които продължават и в по-нататъшното ѝ кариерно развитие.

Димитрина Хамзе има преподавателска дейност освен в Пловдивския университет и в други университети и центрове в страната, участвала е в програми по обмен и различни специализации в чужбина. Доц. Костадинова-Хамзе е преводач от полски език на художествена литература и е носител на

много отличия за научната си и преводаческата дейност. Публикува и стихосбирки, което свидетелства за широката ѝ художественотворческа дейност.

От 2023 г. е ръководител на Катедрата по славистика в ПУ „Паисий Хилендарски“. Редактор е на в утвърденото научно сп. Славянски диалози, участвала е в различни експертни групи.

Учебната дейност на доц. Костадинова-Хамзе е също много активна. Тя работи със студенти – български и чуждестранни, има публикации и участия на студентите си в образователни и културни инициативи и летни обучения в Полша, което само по себе си показва ангажираност към развитието на младите кадри в Пловдивския университет и лична грижа за жизнения цикъл на студента. Това показва и творческа, и административна мисъл.

Доц. Хамзе установява контакти за ПУ с полски университети и е участвала в 21 конференции само в периода след хабилитацията си през 2023 до 2025 година, което е впечатляваща научна активност.

Кандидатката активно е участвала в подготовката на учебните планове на бакалавърски програми, както и на магистърска специалност „Културно-историческа славистика“.

3. Оценка на научната и научноприложната дейност на кандидата.

Доц. Хамзе е представила за конкурса авторство на 26 статии и студии, публикувани в България и чужбина, както и цитирания, сред които не се откриват неправомерни автоцитирания. Тя надхвърля необходимите точки от минималните национални изисквания за професор.

Монографичният труд на доц. д-р Хамзе, в общ обем от 232 страници, се състои от въведение, пет глави, заключение и библиография.

Първото, което трябва да кажа е, че този труд съчетава философското, психологическото и литературното начало, така че очакващият да види класически литературен анализ читател ще бъде излъган в очакванията си. Не че доц. Хамзе не използва термини, но те са термини, които се отличават с обща хуманитарна характеристика, като има конструирани и защитавани от самата авторка.

Ключово понятие за монографията е понятието за интегративност, което за доц. Хамзе е важно не просто за анализирането на творчеството на Олга Токарчук, а е понятие, което е част от начина, по който се описва съществуването и неговите категориални репрезентати. Интергративността доц. Хамзе вижда като процес с йерархична структура. Така уговореният принцип, възприет от вижданията в книгите на Олга Токарчук, е изведен като базов за разчитане на основните битийни и човешки елементи в творчеството на полската писателка, в творческата лаборатория на която са осмислени понятия като Космос, субект, Време, Пространство, Живот, Смърт, Сън и др.

Лишени от функционалната си стойност, предметите тук се превръщат в огледала, отразяващи едни мечтани картини, ако перифразираме Морис Реймс. Те като че ли се сдобиват с душа, видени са като обиталища, където човекът може да се приюти, бягайки в желаното. Подреждайки предметите, ние преподреждаме времето, лишаваме го от крайност в разбирането на Бодрияр и в този смисъл в постмодерния свят те са на път да се превърнат във всекидневна митология, която изсмуква тревогата от времето и смъртта.

Както в работилницата на Токарчук са интегрирани Автор, Читател и Персонаж, така изследователката, доц. Хамзе, интегрира различните прочити и интерпретации, в стремежа за постигане на една омниинтегративност, както тя я нарича.

Доколкото литературата създава роли, в които се идентифицираме, според доц. Хамзе именно читателят споява цялостната конструкция на текста чрез своето самоидентифициране. В съответствие с идеите на Олга Токарчук - текстът на доц. Хамзе ни представя неразрешеният докрай сблъсък между мита и делничността, между нормата и отклонението.

Както споменах, самата монография не крие амбициите си да отвори границите на литературното към философско-психологическите послания за човешкото лице на битието и перманентния опит на човека да реализира себе си множествено, макар да има една единствена и понякога непълна възможност. Тази идея е централна и в творчеството на Токарчук, в което психоанализа, родово начало и интерес към идентичността и пола са свързани. И тук е мястото да кажем, че в голяма степен именно такива са и интересите на доц. Хамзе много преди тази монография, интереси, изявени в статиите ѝ например за В. Гомбрович, но и не само - през годините.

За Токарчук, както и за Хамзе интергративността е онзи спасителен модел, „лепилото“, което сглобява раздробения свят, съхранява го за бъдещето.

Бидейки изследовател, който работи на границата между няколко научни области, доц. Хамзе анализира и речевите конструкции в текста на Токарчук с оглед на комуникативни ситуации.

Освен монографията *Измерения на съществуването в творчеството на Олга Токарчук*, кандидатката участва в конкурса и със статии и студии, в които се явяват необичайно много и разностранни интереси. Ще коментирам само някои групи от тях, които имат пряко отношение към конкурса.

В част от статиите в центъра на изследователския интерес са мъжко-женските отношения, хомоеротиката, интереса към пола и образа на бащата в светлината на мита и метафората, както в статии като *The transgression of the erotic canon as a Form destruction in the works of Witold Gombrowicz*. W: *Езиков свят. Obis Linguarum. Том 11, кн. 1, 2013, 77-85*, (хомоеротиката е видяна като защита на субекта от тоталитарните тенденции за унифициране и стремеж за осмисляне на света чрез творческата дейност на човека); *Хамзе, Димитрина. Импликации на женствеността в идейноестетическото кредо на Витолд Гомбрович. В: Сборник доклади от годишната университетска научна конференция 27—28 юни 2019 година на НВУ „Васил Левски”, Том 1, 238—248. Велико Търново, 2019. ISBN 1314-1937; Хамзе 2019: Хамзе, Д. Функционалният резерв на бащата в творчеството на Бруно Шуц. Сборник — доклади от Годишна университетска научна конференция. 28 — 29 май 2020.*

В други статии и студии акцент са форми и похвати като гротеската и комизмът – видени като преодоляване на бездната между човека и битието; В трета група статии се откроява интересът към мълчанието, тялото, сънят и сюрреалната действителност като ословесеното запълване на хиатусите на битието, търсенето на своето място и своя идентичност сред непознаваемия свят (напр. *Surrealistyczne widdzenie rzeczywistości Brunona Schulza*. W: *Widzę, więc wiem. (rcd.) Ana Samardhić, Ninoslav Radaković*. Поптаћ: U\M, 2020, 139—153. ISBN 978-3-232-3816-4.; *Хамзе 2021: Хамзе, Д. Диалози с*

(не)моето пило в поезията на Еугениуш Ткачишин ДИЦКИ. Сборник — доклади от годишна университетска научна конференция. 27 – 28 май 2021, 173–195. ISSN B 14-1937).

В други студии и статии доц. Хамзе се насочва към фразеологията и паремиологията в аксиологически аспект или към стереотипите, отразени в пословиците и поговорките (Хамзе 2024: Хамзе, Д. *Скрити полемки и трудни избори в Джендърна перспектива (върху фразеологичен материал от ПОЛСКИЯ език)*. В: *Международната конференция Петнадесети славистични четения „Полемки и избори”*, 16 — 18 юни 2022 г., *Софийския университет „Св. Климент Охридски”*, София, с. 127—139. ISBN 978-619-7433-87-6; Хамзе 2025: Хамзе, Д. *A/Stéréotypie des relations /homme-j&me (dans lcs proverbes polonais et bulgares)*. В: *Език. Теория. Интерпретации. Юбилеен сборник в чест на Проф. д.ф.н. Стефана Димитрова*. София: *Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин”*, 2025, 560-571. ISBN 978-619-90884-9-4 (print)).

Тя разглежда и приказките в творчеството на Ян Бжехва, митологизирането при Словацки, отношенията култура и контракултурата, език и литература. Имайки предвид интегративният подход, който застъпва и самата изследователка, то тези изследвания звучат свързано и затова идеи, които просветват в анализите ѝ на чисто литературни творби виждаме отразени и във фолклорни жанрове, а философски и психологически мотиви - изведени на един по-широк фон в интересите към такива понятия като култура, контракултура, имагинерно и свърхестествено.

4. Оценка на приноса на кандидата

Основните интереси на доц. Хамзе през годините са динамични и широки, но по особен начин преплитащи се в нейните изследователски послания, които са оригинални и авторски.

В очертаното дотук се вижда един активен колега със своя ясно очертана творческа и научна физиономия и свое място в научния ресурс на Пловдивския университет, успешен преподавател с мисъл за бъдещите поколения, ангажиран и отговорен учен.

Несъмнено представената монография е приносна като цяло не само заради събирания и анализиран материал, а и заради попълването на празните петна и подробното отразяване на едно съществено литературно дело в България, като делото на нобеловата лауреатка Олга Токарчук.

Смятам, че е налице всичко необходимо, за да кажа в заключение, че всичко изложено дотук ми дава право да подкрепя с пълно основание и да призова и колегите от журито да подкрепят процедурата за придобиване на академичната длъжност професор по: област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология (*Славянски литератури – полска литература*) на доц. д-р Димитрина Костадинова-Хамзе.

1 февруари 2026

Проф. д-р Магдалена Костова-Панайотова